

УДК 331.522

*Т. В. Бучинська,
викладач кафедри міжнародних економічних відносин,
Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ІНКЛЮЗИВНИМ РОЗВИТКОМ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ ТА ФОРМУВАННЯМ УНІВЕРСАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЛЮДИНИ

*T. V. Buchynska
Lecturer of international economic relations department,
Ternopil National Economic University, Ternopil*

INTERCONNECTION BETWEEN THE INCLUSIVE DEVELOPMENT OF THE STATE'S ECONOMY AND THE FORMATION OF UNIVERSAL COMPETENCES OF A PERSON

У даній статті проаналізовано поняття інклюзивного розвитку світового господарства та визначено його ключові моменти. Обґрунтовано, що інклюзивний розвиток світового господарства заснований саме на такому типі економічного зростання, який дозволяє відчутти його результати кожному члену суспільства, охоплюючи усі сфери його життя і, власне, є ефективним середовищем формування універсальних компетентностей людини. Визначено, що рівний доступ до результатів праці через достойний рівень прибутку працюючої частини населення та, відповідно, доступ до можливостей наданих державою є підґрунтям для розвитку людського потенціалу, а саме професійних та універсальних навичок кожного члена суспільства. Висунуто гіпотезу, щодо існування зв'язку між інклюзивним розвитком економіки держави та розвитком універсальних компетентностей людини.

In this article the concept of inclusive development of the world economy has been analyzed and its key points have been determined. It has been substantiated that the inclusive development of the world economy is based on this type of economic growth, which allows feeling its results for each member of society, covering all spheres of life and, in fact, is an effective environment for the formation of universal competences of a person. It has been determined that equal access to the results of work through a decent level of income of the working part of the population and, accordingly, access to opportunities provided by the state is the basis for the development of human potential, namely, the professional and universal skills of every member of society. The hypothesis about the existence of a connection between the inclusive development of the state economy and the development of universal competences of a person has been outlined.

Ключові слова: *інклюзивність, інклюзивний розвиток, інклюзивне зростання, універсальні компетентності, світове господарство.*

Key words: *inclusiveness, inclusive development, inclusive growth, universal competences, world economy.*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Світова спільнота протягом останніх років дійшла консенсусу щодо необхідності більш соціально-орієнтованого підходу до забезпечення економічного зростання. Інклюзивний розвиток світового господарства заснований

саме на такому типі економічного зростання, який дозволяє відчутти його результати кожному члену суспільства, охоплюючи усі сфери його життя. Питання необхідності формування універсальної компетентності людини піднімалося і на Світовому Економічному Форумі в Давосі де було зазначено, що внаслідок стрімких змін, та розвитку нових технологій змінилися і цінності людей. Найшвидшим змінам в умовах інклюзивного розвитку світового господарства піддається ринок праці. І, на сьогодні, вимоги до людини на ринку праці зовсім інші. Роботодавці прогнозують, що в найближчі роки основна увага приділятиметься власне універсальним компетентностям, а професійні відійдуть на другий план.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Засади теорії інклюзивного розвитку закладені дослідженнями переважно закордонних вчених: Д. Асемоглу та Дж. Робінсона [1], Е. Райнерта [2], Дж. Подеста [3], З. Бедоса [4], Е. Дуфло [5], Р. Болінга та С. Голандер [6] тощо. Серед українських науковців можна виділити наукові праці Т. Затонацької [7], С. Кожемякіної [8], І. Тараненко [9], Л. Федулової [10], А. Базилюк та О. Жулин [11], О. Прогнімак [12] та ін. Однак, незважаючи на численні напрацювання у даному напрямі, більш ґрунтовного дослідження вимагає вивчення інклюзивного розвитку світового господарства як середовища формування універсальних компетентностей людини.

Мета статті полягає у дослідженні взаємозв'язку між інклюзивним розвитком економіки держави та формуванням універсальних компетентностей людини для ефективного розвитку людського капіталу країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Після закінчення періоду фінансової кризи 2008-2009 р.р. світові лідери та науковці дійшли висновку, що для запобігання подібних криз в майбутньому необхідно відкривати та розвивати нові можливості для продуктивної зайнятості населення, суттєво підвищити рівень життя та перевести зростання економіки в широкомасштабний прогрес в усіх сферах життя. Таким чином світова спільнота вирішила використати всі можливості та переваги, які можна одержати від інклюзивного зростання та розвитку економіки країни. Для більш глибокого розуміння понять «інклюзивний розвиток» та «інклюзивність» слід розглянути, як їх трактують науковці в різних країнах світу.

Зарубіжні вчені-економісти Дж. Робінсон й Д. Асемоглу розглядають економічну сутність поняття «інклюзивність», як залучення до процесу усіх, без відмінностей і обмежень [1]. На думку вітчизняних вчених А. Базилюк та О. Жулин інклюзія полягає у адаптації системи до потреб людини, «...концепція інклюзивного розвитку передбачає, що кожен суб'єкт економіки є важливим, унікальним, цінним для суспільства і має можливості, щоб задовольнити свої потреби...» [11, с.20].

Також А. Базилюк та О. Жулин, зазначають, що поняття «інклюзія» є близьким за значенням до поняття «інтеграція» та протилежним до поняття сегрегації та екстракції, зокрема, науковці виділяють чотири типи соціально-економічного розвитку: сегрегація (лат. segregatio – відділення), що будується на поділі людей у суспільстві на категорії за ознакою відмінності соціальних статусів, що призводить до обмеження сфери життєдіяльності і взаємодії; інтеграція (лат. integratio – поповнення, відновлення), тобто пристосування членів суспільства до єдиної соціально-економічної системи; екстракція (лат. extractum – витяжка) поділ суспільства на складові частини за допомогою створених умов у яких вони розподіляються неоднаково; інклюзія (англ. inclusion – включення), як процес збільшення ступеня участі усіх громадян у соціумі через доступ до можливостей і справедливий розподіл результатів праці [11, с.20].

Л. Федулова зазначає, що в узагальненому розумінні інклюзивний (від англ. inclusiveness – залученість) є новітнім трактуванням сучасного розвитку, сутність якого полягає в необхідності посилення залучення до вирішення проблем розвитку усіх верств населення, а також зростання залученості до розвитку усіх територій [10, с.57].

Український вчений О. Прогнімак трактує поняття «інклюзія» (англ. inclusion – включення, залученість) як збільшення ступеня участі усіх громадян соціуму в процесі економічного зростання і справедливий розподіл його результатів [12, с.152].

Дослідивши поняття «інклюзія» стає зрозуміло, що воно має широке значення і реалізоване в багатьох аспектах, у зв'язку з чим в економічній літературі зустрічаються та розглядаються поняття «інклюзивне зростання», «інклюзивні інновації», «інклюзивний розвиток», «інклюзивна економіка» тощо.

Так, О. Прогнімак, вважає, що «інклюзивний розвиток» засновується на економічному зростанні, що дозволяє відчутти його результати кожному члену суспільства, охоплюючи усі сфери його життя, тобто це зростання, яке дозволяє залучити більшу частину трудових ресурсів до ефективної економічної діяльності завдяки чому забезпечити більшій частині населення більш високий рівень життя [12, с. 152].

Хоча не існує єдино прийнятого визначення інклюзивного зростання, тобто ситуації, яка охоплювала б усі галузі економіки, в літературі можна прослідкувати точки зору того, що в цілому означає інклюзивне зростання.

Світовий банк визначає «інклюзивне зростання», як зростання швидкими темпами, стале, широко поширене по всім секторам економіки, що залучає значну частину трудових ресурсів країни і характеризується рівністю можливостей в доступі до ринку праці і ресурсів. Головний акцент у даному визначенні робиться на продуктивній зайнятості для всіх груп працездатного населення, включаючи жінок, як важливої умови зниження рівня бідності, більше, ніж на розподілі доходів [13].

І. Рахім беручи за основу поняття «інклюзивний», який означає весь, загальний та повний, трактує «інклюзивне зростання», як таке, що спрямоване на забезпечення того, щоб всі «...прибуткові, соціальні та економічні групи/агенти вносили свій внесок у процес зростання економіки...» [14, с.33]. На основі цього вчений робить висновок про те, що «інклюзивне зростання», як правило, вирішує головним чином такі соціально-економічні проблеми розвитку, як бідність, нерівність і безробіття [14, с.33]. З огляду на вище зазначені

трактування можна також стверджувати, що економічне зростання, яке вирішує ці проблеми, носить інклюзивний характер.

І. Алі та Г. Сон визначили зростання як інклюзивне, якщо воно збільшує функцію соціальних можливостей, яка залежить від двох факторів: середній рівень можливостей доступних для населення, і як можливості розподіляються серед населення[15]. По суті, ці вчені визначають інклюзивне зростання, як зростання, що створює нові економічні можливості, забезпечує рівний доступ до можливостей створених для всіх верств суспільства, особливо для бідних.

Наприклад, Азіатський Банк Розвитку критикує існуючі визначення як «... розпливчасті і такі, що не піддаються легкій, кількісній операціоналізації, в той час як інші є досить конкретними, але не відображають суть концепції...» [14, с.33].

Як пояснюють Т. Еддісон та М. Ніно-Заразурра, відсутність чіткого та єдиного визначення «інклюзивного зростання» може бути обумовлена тим, що це поняття не має теоретичної основи й у значній мірі використовується в розрізі країн[16].

А. Сен зазначає, що на самому базовому рівні інклюзивний розвиток передбачає розширення людського потенціалу [17], тобто він пов'язаний з справедливим розподілом соціальних і матеріальних благ між соціальними групами і категоріями. Як стверджує в своєму дослідженні А. Лефтідж [18], держави впливають на інклюзивний розвиток двома основними способами: 1) зростання та економічні перетворення; 2) соціальне забезпечення. Держави встановлюють режими соціального забезпечення як для сприяння економічному зростанню, так і для захисту громадян від найбільш важких наслідків капіталістичних перетворень і основних ризиків для життя в промисловому суспільстві[19].

Концепція інклюзивного розвитку передбачає, що кожен суб'єкт економіки є важливим, унікальним, цінним для суспільства і має можливості, щоб задовольнити свої потреби. Інклюзивне зростання економіки є передумовою гуманного розвитку суспільства, тому це є багатофакторним і багаторівневим процесом, бо основою його є економіка максимальної зайнятості і взаємодії усіх суб'єктів [11, с.20].

Базові положення теорії інклюзивного розвитку були також розвинені у звіті «The growth report. Strategies for Sustained Growth and Inclusive Development», сформованого учасниками Комісії зі зростання і розвитку, до складу якої увійшли провідні представники бізнесу, державних структур та наукової спільноти, яку очолив лауреат Нобелівської премії М. Спенс. Один з основних висновків звіту полягає у наступному: «... швидке і тривале економічне зростання це досить складне завдання, але воно реальне, і повторення таких досягнень можливе в інших країнах, що дасть їм шанс поліпшити якість життя своїх громадян і скоротити бідність...». У документі відмічені деякі суттєві риси країн, що досягли високих темпів економічного зростання, і підкреслюється значення якості управління, економічної безпеки, конкуренції, раціональної бюджетної і кредитно-грошової політики, а також державних інвестицій в охорону здоров'я і освіту.

Вчені А. Базиліок та О. Жулін пропонують виділити дві моделі інклюзивного розвитку економіки: американську та європейську. Перша спрямована на забезпечення рівності можливостей для усіх членів суспільства. Друга орієнтована на підтримання рівності доступу до результатів праці через їх рівномірний розподіл [11, с.21]. Якщо американська модель робить акцент на інновації, виділення значних коштів на розвиток науки, освіти, медицини та соціальні видатки, то європейська модель передбачає виділення суттєво меншого відсотку коштів на ці ж потреби.

Інклюзивна модель економічного розвитку передбачає створення максимальних можливостей для розвитку особистості, участі у всіх сферах життєдіяльності країни, працевлаштування та рівний доступ до результатів праці. Пріоритетом інклюзивного розвитку є підвищення якості життя населення за рахунок формування економіки з високою зайнятістю та суспільства з його мінімальним розшаруванням [11, с.21].

На Всесвітньому Економічному Форумі в 2017 році був опублікований звіт «Інклюзивне зростання та розвиток» в якому представлені пропозиції щодо досягнення більшої синергії між економічним зростанням та загальним прогресом у рівнях життя в країнах світу [20, с.V]. Зокрема в цьому звіті, з точки зору бізнес-концепції, «зростання» розглядається як показник ефективності національної економіки на найвищому рівні, при цьому загальний або середній прогрес в рівні життя являє собою кінцевий результат. Таким чином, «інклюзивне зростання» можна розглядати як стратегію, спрямовану на збільшення того, наскільки високі показники економіки перетворюються в кінцевий результат, до якого прагне суспільство, тобто розширення економічних можливостей та процвітання на широкій основі.

Однак, «інклюзивне зростання» повинно трактуватися як щось більше, адже процеси, що відбуваються в економіці не можна розглядати з точки зору бізнес-процесів. Тривала історія та наукові дослідження показали, що існує петля зворотного зв'язку між нижньою та верхньою лініями (зростання і справедливість) в національній економіці. Ця петля зворотного зв'язку може працювати в позитивному або негативному напрямі. Якою мірою на це благотворне коло, впливає різноманітний набір структурних та інституційних аспектів економічної політики, що виходять далеко за межі двох областей, які найбільш часто фігурують у дискусіях про нерівність: освіта і перерозподіл благ.

У ХХІ столітті все ще існує розшарування населення, що постійно зростає, члени суспільства позбавлені багатьох можливостей і не завжди можуть задовольнити власні потреби. Інклюзивний розвиток світового господарства покликаний забезпечити необхідні умови для рівного доступу до можливостей і результатів праці, що мають прямо пропорційну залежність. Таким чином, держава повинна надати можливість кожному члену суспільства реалізувати свій потенціал, а також гарантувати рівномірний розподіл результатів праці між найманим працівником, підприємцем і державою через збалансований розмір заробітної плати, прибутків і податків [11, с.22]. Якщо ж у державі присутній високий рівень корупції, а політичні інститути

функціонують в інтересах лише окремих груп людей, то інклюзивна модель розвитку економіки не зможе функціонувати.

Основні ключові моменти інклюзивного зростання: ширші цілі (не тільки збільшення доходу або ВВП); всебічний розвиток людського капіталу; скорочення нерівності і бідності; важливість активної участі в економічному житті, а не тільки в розподілі доходу; отримання вигоди широкими верствами населення, особливо дітьми, жінками, людьми похилого віку; дбайливе використання природних ресурсів і захист навколишнього середовища (рис.1).

Дослідивши ключові моменти інклюзивного розвитку ми дійшли висновку, що рівний доступ до результатів праці через достойний рівень прибутку працюючої частини населення та відповідно, доступ до можливостей наданих державою є підґрунтям для розвитку людського потенціалу, а саме професійних та універсальних навичок кожного члена суспільства. Звідси, можемо висунути гіпотезу, щодо існування зв'язку між інклюзивним розвитком економіки держави та розвитком універсальних компетентностей людини.

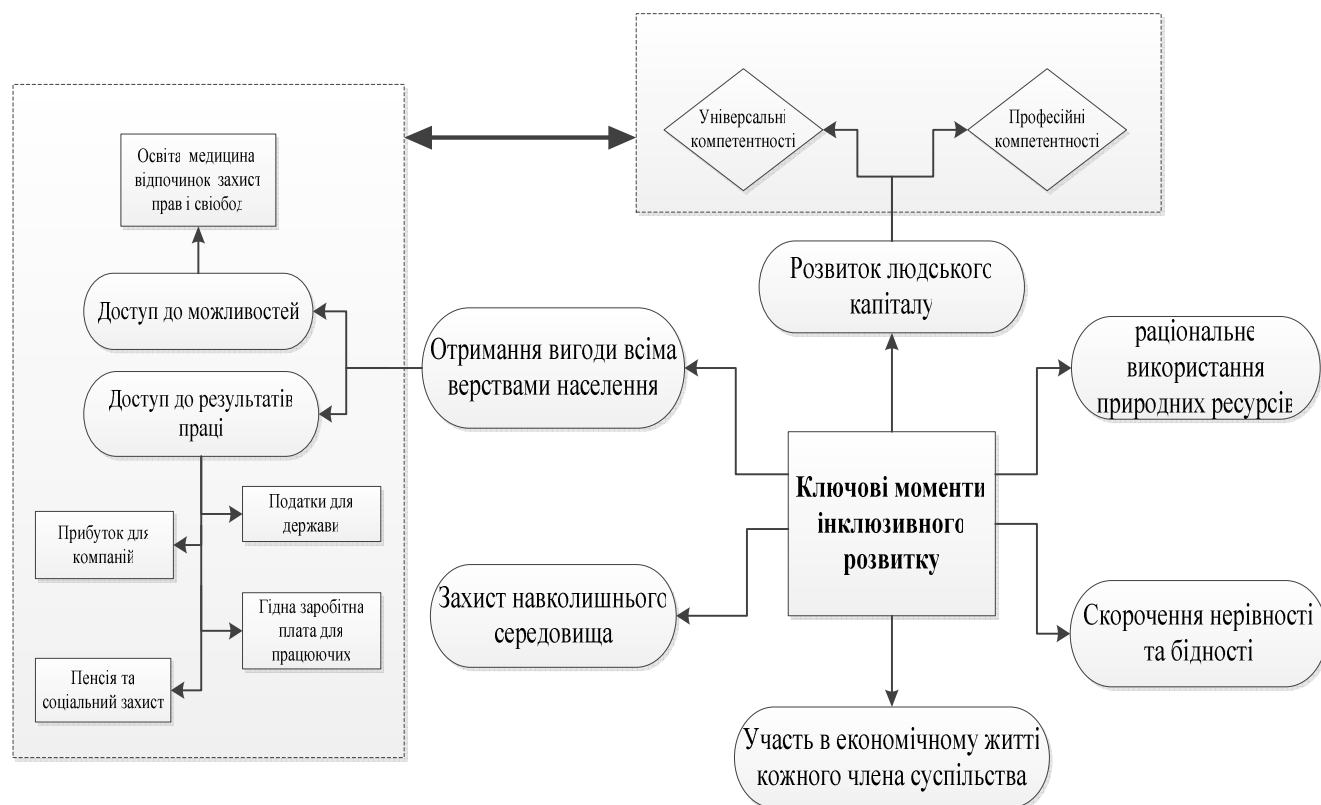

Рис. 1. Ключові моменти інклюзивного розвитку країни та їх зв'язок із середовищем формування компетентностей людини

Джерело: доповнено автором на основі [10, 11, 12, 14, 20, 21]

Інклюзивні економічні інституції заохочують велику кількість людей до участі в економічній діяльності з максимальним розкриттям своїх талантів, здібностей, професійних навичок (США, Південна Корея, Китай)[11, с.20]. Д. Асоглу і Д. Робінсон стверджують, що бізнесмен, котрий очікує, що його продукцію може бути викрадено, відібрано чи повністю втрачено через непомірне оподаткування, матиме дуже низьку мотивацію до роботи, не кажучи вже про стимул до інвестування та інновацій [22]. За таким принципом працюють екстрасивні країни, які концентрують владу в руках вузького кола представників еліти, практично не обмежуючи умови застосування даної влади. Інклюзивна модель економічного розвитку передбачає створення максимальних можливостей для розвитку особистості, участі у всіх сферах життєдіяльності країни, працевлаштування та рівний доступ до результатів праці. Пріоритетом інклюзивного розвитку є підвищення якості життя населення за рахунок формування економіки з високою зайнятістю та суспільства з його мінімальним розшаруванням [11].

Глобальні зміни в умовах інклюзивного розвитку світового господарства, зокрема й у сфері зайнятості, які знаходять свої відображення в аналітичних висновках провідних HR – агенцій усього світу, свідчать про ймовірне зникнення близько 66% традиційних професій упродовж найближчих років. Велику кількість людей, які сьогодні працюють, замінять технології, машини, які упродовж останнього часу набувають стрімкого розповсюдження. Це означає, що для успішної діяльності – лише вузько професійних характеристик стає не достатньо. Сучасна економіка та ринок праці ставлять абсолютно нові вимоги власне не на виконанні поставлених цілей, а на тому як саме виконуються завдання, вирішуються проблеми, як швидко орієнтується та адаптується людина до мінливих умов бізнес середовища. Вона повинна володіти цілим спектром особистих, психофізіологічних, морально-естетичних, емоційних, вольових якостей необхідних для успішного розвитку власного потенціалу. Окрім того вміння ефективно співпрацювати, будувати комунікаційні канали, критично

мислити та прогнозувати наслідки своїх дій є необхідними складовими всебічно розвиненої особистості для досягнення успіху.

Люди у XXI столітті піддаються впливу середовища, що характеризується різноманітністю та взаємопов'язаністю. Постійний вплив економічних, цифрових, культурних, демографічних та екологічних факторів на життя людини зумовлюють постійні міжкультурні зіткнення. Це вимагає вироблення навичок пов'язаних із глобальною компетентністю, де акцентується розвиток глобального та міжкультурного світогляду людини.

Зміцнення глобальної компетентності має важливе значення для процвітання людей в швидкозмінному світі, а також для прогресу в умовах інклюзивного розвитку світового господарства. Отже, слід зазначити, що сьогодні існує потреба не тільки в навичках, необхідних для того, щоб бути конкурентоспроможними і готовими до викликів ринку праці, а також до розвитку потенціалу для аналізу та розуміння глобальних і міжкультурних питань.

Так, наприклад Програма міжнародного оцінювання учнів (PISA) трактує глобальну компетентність як здатність розглядати регіональні, глобальні і міжкультурні питання, розуміти і цінувати світогляду інших, брати участь у відкритій, належній та ефективній взаємодії з представниками різних культур і діяти в інтересах колективного благополуччя та сталого розвитку [23, с.7].

Це визначення окреслює чотири цільові аспекти глобальної компетенції, які необхідно успішно застосовувати в повсякденному житті:

1. здатність розглядати питання та ситуації регіонального, глобального та культурного значення (наприклад, бідність, економічна взаємозалежність, міграція, нерівність, екологічні ризики, конфлікти, культурні відмінності та стереотипи);

2. здатність розуміти та оцінювати різні точки зору та світогляди;

3. здатність встановлювати позитивні взаємодії з людьми різного національного, етнічного, релігійного, соціального або культурного походження або статі;

4. здатність і бажання приймати конструктивні заходи щодо сталого розвитку та колективного благополуччя [23, с.8].

Освіта для глобальної компетентності ґрунтується на ідеях різних моделей глобальної освіти, таких як міжкультурна освіта, освіта в галузі громадянської позиції та освіта для демократичної громадянськості[24], [25].

На нашу думку глобальні компетентності тісно пов'язані із універсальними та професійними, а також взаємодоповнюють один одного (рис. 2.). Незважаючи на різницю в їх спрямованості та масштабах (культурні відмінності або демократична культура, а не права людини або екологічна стійкість), ці компетентності мають спільну мету сприяти ефективній професійній реалізації громадянина, бути активним, корисним та свідомим членом суспільства.

Рис. 2. Компетентності людини у XXI столітті

В умовах інклюзивного розвитку світового господарства роботодавцям потрібні різнопланові універсальні фахівці тому, наявність суто професійної компетентності уже є недостатнім. Сучасні компанії розраховують на те, що кандидат матиме десятки різноманітних вмінь, здатність до креативного мислення й управління часом, належні комунікаційні навички, тощо. Тобто, спостерігається тенденція витіснення «вузькокобих фахівців» з жорсткими – вузькопрофесійними навичками (hard skills) на користь економічного агента з універсальними компетентностями (soft skills) та гнучким вмінням адаптації до екстремальних умов.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, беручи до уваги вищезазначене можна зробити висновок, що найшвидшим змінам в умовах інклюзивного розвитку світового господарства піддається ринок праці. І, на сьогодні, вимоги до людини на ринку праці кардинально змінилися. Роботодавці прогнозують, що в найближчі роки основна увага приділятиметься саме універсальним компетентностям, а професійні відійдуть на другий план. Для того, щоб професійно реалізувати себе у швидкозмінному, конкурентному середовищі необхідно володіти універсальними компетентностями, що вважається нормою або функціональною грамотністю.

Література.

1. Acemoglu D. Why nations fail: the origins of power, prosperity, and poverty / Daron Acemoglu, James A. Robinson. – New York Crown Publishing Group, 2012. – 544 p..
2. Reinert E. S. (2007). How Rich Countries Got Rich ... and Why Poor Countries Stay Poor, London:Constable.
3. Podesta J. Inclusive Economic Growth: Increasing Connectivity, Expanding Opportunity, and Reducing Vulnerability. – [Електронний ресурс] – Режим доступу:<https://www.americanprogress.org/issues/economy/report/2013/02/07>
4. Бедос З. М. Для багатших і для бідніших. Зростання нерівності – одна з найбільших соціально-економічних і політичних проблем сучасності. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/World/62625>.
5. Banerjee, Abhijit V., Ester Duflo (2011). Poor Economics: A Radical Rethinking of the Way to Fight Global Poverty. New York: Public Affairs, 2011, p. 303.
6. Saskia Hollander, Rojan Bolling. Practice, don't preach: getting serious about inclusive development. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.thebrokeronline.eu>.
7. Затонацька Т.Г. Фінансове забезпечення інклюзивного зростання та подолання бідності в Україні: існуюча практика та перспективи / Т.Г. Затонацька // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2014. – Випуск 1 (28), Т.2. – С. 102-112.
8. Кожемякіна С.С. Підвищення продуктивності праці як основа економічного зростання в Україні / С.М. Кожемякіна// Економіка України: інноваційна стратегія українських реформ [колективна монографія; відп. Ред. В.Ф. Беседін, А. С. Музиченко]. – К. : НДЕІ, 2010. – С. 83 – 91.
9. Тараненко І.В. Модифікація глобалізаційно-інноваційної моделі світової економіки на засадах сталого розвитку: нові виміри конкурентоспроможності / І.В. Тараненко // Європейський вектор економічного розвитку: зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет ім. Альфреда Нобеля, 2013. – Вип. 1 (12). – С. 172-185
10. Федулова Л.І. Інклюзивні інновації в системі соціально-економічного розвитку [Електронний ресурс] / Л. І. Федулова //Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2016. – № 3 (25). – С. 56-65. – Режим доступу до журн.:<http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n3.html>
11. Базиліук А.В. Інклюзивне зростання як основа соціально-економічного розвитку / А.В. Базиліук, О.В. Жулин // Економіка та управління на транспорті. - 2015. - Вип. 1. - С. 19–29. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_5.
12. Прогнімак О.Д. Інклюзивний розвиток України: перешкоди vs перспективи / О.Д. Прогнімак // Економічний вісник Донбасу № 1(51). – 2018. – С. 187-197.
13. Ending Poverty and Sharing Prosperity. Global Monitoring Report 2014/15. – Washington DC: International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, 2015. 240p. Режим доступу:URL: <http://www.worldbank.org/en/publication/global-monitoring-report>
14. I. D. Raheem, Kazeem O. Isah, Abdulfatai A. Adedeji. Inclusive growth, human capital development and natural resource rent in SSAEcon Change Restruct (2018) 51:29–48 Режим доступу: <https://doi.org/10.1007/s10644-016-9193-y>
15. Ali I, Son H (2007) Defining and measuring inclusive growth: application to the Philippines, ERD working paper series no. 98. Asian Development Bank
16. Addison T, Nino-Zarazua M (2012) What is inclusive growth? Nordic-Baltic MDB meeting. UNUWIDER, Helsinki
17. Sen, A. (1999). Development as Freedom. New York: Knopf.
18. Leftwich, A. (2008). 'Developmental states, effective states and poverty reduction: the primacy of politics'. New York: UNRISD Project on Poverty Reduction and Policy Regimes.
19. Wilensky, H. L. 2002. Rich Democracies: Political Economy, Public Policy, and Performance. Berkeley, CA: University of California Press.
20. The Inclusive Growth and Development Report 2017. World Economic Forum. Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf
21. Rauniyar G., Kanbur R. Inclusive development: Two Papers on Conceptualization, Application, and the ADB Perspective. Department of Applied Economics and Management Cornell University, Ithaca, New York 14853-7801 USA
22. Acemoglu, Daron, Davide Cantoni, Simon Johnson, and James A. Robinson (2010) «From Ancient Regime to Capitalism: The Spread of the French Revolution as a Natural Experiment.» In Jared Diamond and James A. Robinson, eds. Natural Experiments in History. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
23. Preparing our youth for an inclusive and sustainable world. The OECD PISA global competence framework Режим доступу: <https://www.oecd.org/education/Global-competency-for-an-inclusive-world.pdf>
24. UNESCO (2014a), Global Citizenship Education: Preparing learners for the challenges of the 21st century, UNESCO, Paris. Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002277/227729e.pdf>
25. Council of Europe (2016a), Competences for Democratic Culture: Living Together as Equals in Culturally Diverse Democratic Societies, Council of Europe, Strasbourg. Режим доступу: <https://rm.coe.int/16806ccc07>
26. Pelyushkevych A. Top 10 soft skills в 2020. Режим доступу: <http://aiesec.ua/soft-skills-2020/>

References.

1. Acemoglu, D. (2012), *Why nations fail: the origins of power, prosperity, and poverty*, Crown Publishing Group, New York, USA.
2. Reinert, E. S. (2007), *How Rich Countries Got Rich ... and Why Poor Countries Stay Poor*, Constable, London, UK.
3. Podesta, J. (2013), “*Inclusive Economic Growth: Increasing Connectivity, Expanding Opportunity, and Reducing Vulnerability*”, available at: <https://www.americanprogress.org/issues/economy/report/2013/02/07>
4. Bedos, Z. M. (2012), “For the richer and for the poorer. The growth of inequality is one of the greatest socio-economic and political problems of our time”, available at: <http://tyzhden.ua/World/62625> (Accessed 10 June 2018).
5. Banerjee, Abhijit, V. and Duflo, E. (2011), *Poor Economics: A Radical Rethinking of the Way to Fight Global Poverty*, Public Affairs, New York, USA.
6. Hollander, S. and Bolling, R. (2018), “*Practice, don't preach: getting serious about inclusive development*”, available at: <http://www.thebrokeronline.eu> (Accessed 10 June 2018).
7. Zatonats'ka, T.H. (2014), “Financial support for inclusive growth and poverty reduction in Ukraine: existing practice and perspectives”, *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, Vol. 1 (28), no.2, pp. 102-112.
8. Kozhemiakina, S.S. (2010), “Increase of labor productivity as the basis of economic growth in Ukraine”, *Ekonomika Ukrainy: innovatsijna stratehiia ukrains'kykh reform [Economy of Ukraine: An Innovative Strategy of Ukrainian Reforms]*, NDEI, Kyiv, Ukraine, pp. 83 – 91.
9. Taranenko, I.V. (2013), “Modification of the globalization-innovation model of the world economy on the basis of sustainable development: new dimensions of competitiveness”, *Yevropejs'kyj vektor ekonomichnoho rozvytku: zb. nauk. pr. Dnipropetrovs'kyj universytet im. Al'freda Nobelja*, vol. 1 (12), pp. 172-185
10. Fedulova, L.I. (2016), “Inclusive innovations in the system of social and economic development”, *Ekonomika: realii chasu. Naukovyj zhurnal*, vol. 3 (25), pp. 56-65, available at: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n3.html> (Accessed 10 June 2018).
11. Bazyliuk, A.V. (2015), “Inclusive growth as a basis for socio-economic development”, *Ekonomika ta upravlinnia na transporti*, vol. 1, pp. 19–29, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2015_1_5 (Accessed 10 June 2018).
12. Prohnyk, O.D. (2018), “Inclusive development of Ukraine: obstacles vs. prospects”, *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*, vol.1(51), pp. 187-197.
13. World Bank (2015), “Ending Poverty and Sharing Prosperity. *Global Monitoring Report 2014/15*”, available at: <http://www.worldbank.org/en/publication/global-monitoring-report> (Accessed 10 June 2018).
14. Raheem, I. D. Isah, K. O. and Adedeji, A. A. (2018), “*Inclusive growth, human capital development and natural resource rent in SSAEcon Change Restruct*”, available at: <https://doi.org/10.1007/s10644-016-9193-y>
15. Ali, I. and Son, H. (2007), “*Defining and measuring inclusive growth: application to the Philippines*”, ERD working paper series, vol. 98. Asian Development Bank.
16. Addison, T. and Nino-Zarazua, M. (2012), *What is inclusive growth?* Nordic-Baltic MDB meeting, UNUWIDER, Helsinki, Finland.
17. Sen, A. (1999), *Development as Freedom*, Knopf, New York, USA..
18. Leftwich, A. (2008), *Developmental states, effective states and poverty reduction: the primacy of politics*, UNRISD Project on Poverty Reduction and Policy Regimes, New York, USA..
19. Wilensky, H. L. (2002), *Rich Democracies: Political Economy, Public Policy, and Performance*, University of California Press Berkeley, USA..
20. World Economic Forum (2017), “The Inclusive Growth and Development Report”, available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf (Accessed 10 June 2018).
21. Rauniar, G. and Kanbur, R. *Inclusive development: Two Papers on Conceptualization, Application, and the ADB Perspective*. Department of Applied Economics and Management Cornell University, Ithaca, New York, USA
22. Daron, A. Cantoni, D. Johnson, S. and Robinson J. A. (2010), *From Ancient Regime to Capitalism: The Spread of the French Revolution as a Natural Experiment*, Harvard University Press, Cambridge, USA.
23. OECD (2018), “Preparing our youth for an inclusive and sustainable world. The OECD PISA global competence framework”, available at: <https://www.oecd.org/education/Global-competency-for-an-inclusive-world.pdf> (Accessed 10 June 2018).
24. UNESCO (2014), “*Global Citizenship Education: Preparing learners for the challenges of the 21st century*”, available at: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002277/227729e.pdf> (Accessed 10 June 2018).
25. Council of Europe (2016), “*Competences for Democratic Culture: Living Together as Equals in Culturally Diverse Democratic Societies*”, Council of Europe, Strasbourg, available at: <https://rm.coe.int/16806ccc07> (Accessed 10 June 2018).
26. Pelyushkevych, (2017), “A. *Top 10 soft skills в 2020*”, available at: <http://aiesec.ua/soft-skills-2020/> (Accessed 10 June 2018).

Стаття надійшла до редакції 17.06.2018 р.